بررسی اثر بخشی کارگاه آموزشی مبتنی بر نیاز سنجی "اختلالات روان‌پزشکی ویژه پرستاران"، بر دانش و نگرش آنان در مورد این اختلالات

غلام رضا خیرآبادی [۱]، عباس عطاری [۲]، مهین امین الرعایا [۳]، محمدرضا مرآثی [۴]

مقاله پژوهشی

چکیده

زمینه و هدف: این پژوهش با هدف تعیین اثربخشی کارگاه آموزشی بر اساس نیازسنجی قبلی در مورد اختلالات روان‌پزشکی درآگاهی و نگرش پرستاران تا سه ماه پس از اجرای کارگاه در بخش‌های روان‌پزشکی بیمارستان‌های آموزشی شهر اصفهان طراحی گردید.

مواد و روش‌ها: این مطالعه، مداخله‌ای نیمه تجربی است و جامعه آماری شامل کلیه پرستاران شاغل در بخش‌های روان‌پزشکی بیمارستان‌های نور و فارابی اصفهان سال ۱۳۹۱ بودند. آموزشی در قالب تشکیل جلسات آموزشی به‌صورت سخنرانی و بحث گروهی در دو بیمارستان اجرا شد. قبل، بلافاصله و سه ماه بعد از برگزاری کارگاه، سطح دانش و نگرش پرستاران از طریق پرسش‌نامه‌ای محقق ساخته بررسی شد. داده‌ها با استفاده از برنامه SPSS-19 و آزمون‌های آماری Repeated measure, Bonferroni و ANOVA مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین نمره دانش پرستاران از ۱۱/۶±۶۳/۳ قبل از آموزش به ترتیب به ۱۲/۹±۸۲/۷ بلافاصله پس از آموزش و ۱۳/۳±۷۳/۳ سه ماه بعد از اجرای کارگاه آموزشی افزایش یافته است (P≤۰/۰۰۱). میانگین نمره نگرش پرستاران در سه مرحله، تفاوت معنی‌داری داشت و از ۸/۱±۶۰/۱ قبل از آموزش به ۱۰/۷±۶۳/۱ بلافاصله و ۱۱/۶±۶۴/۹ سه ماه بعد از کارگاه آموزشی افزایش یافته است.

نتیجه‌گیری: جلسات آموزشی به‌صورت بارزی بر ارتقای میزان دانش و نگرش پرستاران تأثیر داشته است، با عنایت به رضایت پرستاران از برگزاری کارگاه، تدوین و سازماندهی کارگاه‌های آموزشی بر مبنای نیازسنجی و به‌صورت مداوم به منظور ارتقای مراقبت‌های پرستاری پیشنهاد می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: کارگاه آموزشی- پرستاران- اختلالات روان‌پزشکی

ارجاع: خیرآبادی غلام رضا، عطاری عباس، امین الرعایا مهین، مرآثی محمدرضا. **بررسی اثر بخشی کارگاه آموزشی مبتنی بر نیاز سنجی "اختلالات روان‌پزشکی ویژه پرستاران"، بر دانش و نگرش آنان در مورد این اختلالات**. مجله تحقیقات علوم رفتاری ۱۳۹۴؛ ۱۳(۱): ۱۲۳-۱۱۴

دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۰۱/۲۱ پذیرش مقاله: ۱۳۹۴/۰۱/۱۴

۱. استادیار، مرکز تحقیقات علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۲. استاد، مرکز تحقیقات علوم رفتاری، گروه روان‌پزشکی، دانشکده پزشکی ، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ،اصفهان، ایران

۳. کارشناس ارشد مدیریت ، مرکز تحقیقات علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران(نویسنده مسؤول)

Email: aminoroaia@nm.mui.ac.ir

۴. استاد، مرکز تحقیقات علوم رفتاری، گروه آمار و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

مقدمه

اختلال روان‌پزشکی یک الگوی رفتاری و روان‌شناختی است که در یک فرد اتفاق می‌افتد و تشخیص‌گذاری آن بر حسب شدت انحراف الگوهای رفتاری و روان‌شناختی از محدوده طبیعی سنجیده می‌شود (۱).

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1394.13.1.11.6]

سازمان بهداشت جهانی در سال ۲۰۰۱ اعلام کرد که تقریباً ۴۵ میلیون نفر در سراسر دنیا از برخی از اختلالات روان‌پزشکی رنج می‌برند و از هر ۴ نفر ۱ نفر در برخی از مراحل زندگی علایم اختلالات روان‌پزشکی را تجربه می‌کند و قسمت عمده‌ای از خدمات پزشکی را به خود اختصاص می‌دهند (۲).

امروزه سازمان‌ها بخش قابل توجهی از منابع خود را در راستای ارتقای فعالیت‌های خود به آموزش کارکنان اختصاص می‌دهند، آموزش مستمر پرسنل پزشکی همواره مورد توجه بوده و روز به روز نیز اهمیت بیشتری پیدا می‌کند (۳) چرا که پژوهش‌ها نشان می‌دهد در آموزش پرستاری نیز، ارتباط بین آموزش و خدمات پرستاری دارای اهمیت ویژه‌ای است و در حال حاضر به سمت یادگیری در تمام طول عمر می‌باشد (۴).

بهسازی نیروی انسانی در پرستاری، یکی از مسؤولیت‌های مهم مدیران پرستاری بوده و شامل فعالیت‌هایی است که برای ارتقای سطح صلاحیت و افزایش دانش و آگاهی و ایجاد مهارت پرستاران برای ارایه خدمات بالینی بهتر به مورد اجرا گذاشته می‌شود. آموزش ضمن خدمت نیز یکی از روش‌های بهسازی نیروی انسانی است و شامل تمام آموزش‌های شغلی است که برای ارتقای کیفیت عملکرد افراد به آن‌ها داده می‌شود (۴-۳) .

آموزش مداوم به پرستاران کمک می‌کند که عملکردهایشان به روز باقی بماند و ارتقا یافته و با تغییرات سریع هماهنگ شود (۴). لذا هر پرستار جهت رشد حرفه‌ای و علمی نیاز به آموزش مداوم دارد (۶-۵). تحقیقات نشان می‌دهد، انواع برنامه‌های بهسازی نیروی انسانی از جمله آموزش‌های ضمن خدمت نیاز جامعه پرستاری را تا حدودی برطرف می‌نماید و تکرار این کارگاه‌ها، در فواصل منظم و حداکثر ۶ ماهه ضروری به‌نظر می‌رسد (۸-۷). از آن‌جا که برنامه‌های آموزش ضمن خدمت پرستاران به اشکال مختلف در بیمارستان‌ها به اجرا درآمده است چنین انتظار می‌رود که کیفیت خدمات پرستاری هر ساله بهبود یافته و سیر صعودی را طی کرده باشد. اما علی‌رغم سابقه طولانی اجرا و به کارگیری برنامه‌های آموزش مداوم برای پرستاران، شاهد اثرات مثبت آموزش‌ها بر بهبود عملکرد حرفه‌ای و ارتقای کیفیت مراقبت‌های پرستاری نبوده‌ایم (۱۰-۹).

طراحی الگویی مؤثر برای برنامه‌های آموزشی پرسنل پرستاری و امکان اجرای این آموزش‌ها با شرایط و امکانات بیمارستانی کشور، ضروری به نظر می‌رسد تا بتوان در جهت رفع نیازهای آموزشی پرستاران و به دنبال آن ارتقای کیفیت مراقبت‌های پرستاری گام برداشت. برای نیل به این هدف، به‌کارگیری روش‌های مناسب در برنامه‌ریزی آموزشی دوره‌های بازآموزی و آموزش ضمن خدمت پرستاران و توجه به نیازهای آموزشی آنان از موارد با اهمیت و ضروری بوده و باید مدنظر قرار گیرد (۱۰).

تحقیقات متعدد انجام شده در مورد تأثیر آموزش‌های مداوم بر کارایی، اعتماد به نفس، آگاهی و مهارت پرستاران نیز همگی نتایج مثبتی را نشان می‌دهد، به طوری که پژوهش‌های متعدد در سراسر دنیا نشان می‌دهد آموزش مداوم در بهبود کیفیت مراقبت ها مؤثر است (۱۱). البته آموزش‌هایی می‌توانند موجب افزایش کارآیی شوند که هدفمند و براساس نیازهای آموزشی حال حاضر پرستاران انجام شود. چنان‌چه اولین گام در آموزش، بررسی نیازهای آموزشی می‌باشد و تعیین سیستماتیک نیازهای آموزشی را می‌توان به عنوان پایه‌ای برای تهیه محتوای آموزشی خاصی قلمداد نمود (۱۲).

پرستاران با ارایه بیشترین خدمات مستقیم به بیماران نقش انکارناپذیری در ارتقای کیفیت مراقبت و درمان دارید (۱۳) و سیستم خدمات بهداشتی می‌تواند با ارتقاء شایستگی بالینی پرستاران، رضایت مددجویان را فراهم نماید (۱۴).

نتایج تحقیقی در بخش‌های روان‌پزشکی اصفهان نشانگر آن است که هنوز در برخی از بیمارستان‌های روانی نیاز به تغییر است و لازم است که روش‌های قدیمی و سنتی جای خود را به شیوه‌های نوین بدهند و اگر بخواهیم در امر درمان و مراقبت از بیمار روانی، موفق و کارآمد باشیم، نیاز به تغییر و تنوع داریم واین امر نیازمند ارتقا صلاحیت حرفه‌ای پرسنل روان‌پرستاری است (۱۵).

محققین در پژوهش قبلی خود تحت عنوان " نیازسنجی آموزشی پرستاران شاغل در بخش‌های روان‌پزشکی

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1394.13.1.11.6]

بیمارستان‌های شهر اصفهان در سال ۱۳۹۰" این نیازها را تعیین نموده (۱۶) بر اساس آن طرح ، یکی از نیازهای آموزشی مطرح شده، نیاز آموزشی در زمینه بیماری‌های روان‌پزشکی و به روز شدن اطلاعات علمی ایشان در مورد اختلالات روان‌پزشکی بوده است. لذا مبتنی بر آن یافته‌ها پژوهش مداخله‌ای حاضر طراحی گردید. عواملی نظیر رشد بی‌سابقه دانش حرفه‌ای، تمایل به ارتقای شغلی و توسعه اعمال پرستاری و هم‌چنین تغییرات سریع در سیستم بهداشت و درمان و در نتیجه تغییر در نقش‌های پرستاران همگی تأکید بر نیاز پرستاران در انطباق با تغییرات الزامی حرفه‌ای و ضرورت طراحی برنامه‌های آموزشی برای رفع این نیازهای یادگیری است.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر مطالعه‌ای مداخله‌ای به‌صورت نیمه‌تجربی است و جامعه آماری شامل پرستاران شاغل در بخش‌های روان‌پزشکی بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (بیمارستان‌های نور، فارابی) در سال ۱۳۹۱ بوده است. در مجموع ۶۳ نفر پرستار بخش روان‌پزشکی در مطالعه شرکت کردند. معیارهای ورود به مطالعه شامل داشتن حداقل مدرک کارشناسی پرستاری و شاغل بودن در بخش‌های روان‌پزشکی (رسمی، قراردادی، پیمانی، نیمه وقت و اضافه کار) بوده و ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسش‌نامه‌ای پژوهشگر ساخته و مشتمل بر سه بخش شامل مشخصات فردی و پرسنلی، بررسی دانش (شامل ۱۰ سؤال چهارگزینه‌ای) و بررسی نگرش (شامل ۱۳ سؤال به‌صورت لیکرت) در خصوص اختلالات روان‌پزشکی کودکان و نوجوانان، اورژانس‌های روان‌پزشکی و اختلالات شخصیت بوده است که قبل از جمع‌آوری داده‌ها، روایی و پایایی آن‌ها مورد ارزیابی قرار گرفت. روایی آن توسط چند نفر از اعضای هیأت علمی تأیید گردید. جهت تعیین پایایی از ضریب cronbach's alpha استفاده شد (α=۰/۹۸).

روش آموزشی مورد استفاده در این مطالعه، سخنرانی و پرسش و پاسخ و کار گروهی بود لازم به ذکر است که محققین با توجه به نتایج حاصله از نیازسنجی از پرستاران شاغل در بخش‌های آموزشی روان‌پزشکی بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی که در سال ۱۳۹۰ انجام گردید (۱۲). از طریق تشکیل کمیته علمی (شامل تعدادی از اساتید روان‌پزشکی و مربیان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی و مدیران پرستاری و سوپروایزرهای آموزشی) و بحث و تبادل نظر در خصوص نیازهای آموزشی اعلام شده، پروتکل آموزش و کارگاه مربوطه را طراحی نمودند. موضوعات کارگاه آموزشی شامل: آشنایی با اختلالات روان‌پزشکی کودکان و نوجوانان، اورژانس‌های روان‌پزشکی و اختلالات شخصیت بود. محتوای کارگاه در جدول ۶ آمده است.

قبل از شروع کارگاه، در انتهای کارگاه و ۳ ماه بعد از برگزاری کارگاه آموزشی سطح دانش و نگرش پرستاران از طریق پرسش‌نامه سنجیده شد. برای این‌که حداکثر افراد بتوانند در کارگاه شرکت کنند کارگاه در دو زمان متفاوت و در دو بیمارستان فارابی و نور توسط اعضاء هیأت علمی دانشگاه برگزار گردید و در پایان جزئیات محتوی آموزشی کارگاه، به‌صورت CD در اختیار آنان قرار گرفت و به این پرستاران امتیاز بازآموزی اعطا شد.

از شاخص‌های پراکندگی و مرکزی جهت توصیف داده‌ها و از آزمون ANOVA Repeated Measure با کنترل برخی عوامل زمینه‌ای و مخدوش‌کننده (سابقه خدمت، سن و جنس) و هم‌چنین آزمون Bonferroni جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها، استفاده گردید.

یافته‌ها

در این مطالعه ۶۳ پرستار شرکت نمودند که ۳۱/۷ درصد مرد و ۶۸/۳ درصد زن بودند. اکثریت پرستاران متأهل (۷۴/۶ درصد) بودند. از نظر وضعیت استخدامی بیشترین فراوانی مربوط به استخدام پیمانی با ۶۵/۱ درصد و ۱۹ درصد استخدام رسمی بودند و ۴۲/۹ درصد پرستاران با سابقه ۱۰ سال بیشتر مشغول به‌کار بودند (جدول ۱).

یافته‌های مربوط به حیطه های آموزش داده شده و نتایج مربوط به پاسخ شرکت‌کنندگان به سؤالات هر حیطه در جدول ۲ آورده شده است.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1394.13.1.11.6]

در جداول ۳و۴. جزئیات مربوط به تغییرات نمرات حیطه نگرش و دانش شرکت‌کنندگان در مراحل مختلف سنجش آورده شده است.

داده‌های پژوهش بیانگر افزایش معنی‌داری به لحاظ آماری در میانگین نمره دانش پرستاران در مورد اختلالات روان‌پزشکی بلافاصله و سه ماه پس از آموزش می‌باشد (P<۰/۰۰۱) به‌طوری‌که میانگین نمره دانش پرستاران از ۱۱/۶±۶۳/۳ قبل از آموزش به ۱۲/۹±۸۲/۷ بلافاصله و ۱۳/۳±۷۳/۳ سه ماه بعد از کارگاه آموزشی افزایش یافته است (جدول ۵).

میانگین نمره نگرش پرستاران در مورد اختلالات روان‌پزشکی قبل، بلافاصله و سه ماه پس از آموزش از نظر آماری تفاوت معنی‌داری داشت و میانگین نمره نگرش پرستاران از ۸/۱±۶۰/۱ قبل از آموزش به ۱۰/۷±۶۳/۱ بلافاصله و ۱۱/۶±۶۴/۹ سه ماه بعد از کارگاه آموزشی افزایش یافته است (جدول ۵).

نتایج مطالعه نشان‌دهنده آن است که ۸۲/۶ درصد پرستاران از برگزاری این دوره آموزشی به میزان زیاد و خیلی زیاد رضایت داشتند و وجود این دوره را در تحکیم و تقویت اطلاعات علمی خود مفید دانسته‌اند.

موضوعات کارگاه آموزشی شامل: آشنایی با اختلالات روان‌پزشکی کودکان و نوجوانان، اورژانس‌های روان‌پزشکی و اختلالات شخصیت بود. محتوای کارگاه در جدول ۶ آمده است.

جدول ۱. مشخصات جمعیت‌شناختی واحدهای مورد پژوهش

مشخصات واحدهای مورد پژوهش		فراوانی	درصد
شاغل در بیمارستان	فارابی	۴۴	۶۹/۸
	نور	۱۹	۳۰/۲
جنس	مرد	۲۰	۳۱/۷
	زن	۴۳	۶۸/۳
وضعیت تأهل	مجرد	۱۶	۲۵/۴
	متاهل	۴۷	۷۴/۶
وضعیت استخدام	رسمی	۱۲	۱۹
	پیمانی	۴۱	۶۵/۱
	طرحی	۱۰	۱۵/۹
سابقه کار	۲	۸	۱۲/۷
	۳-۵	۲۰	۳۱/۷
	۶-۱۰	۸	۱۲/۷
	>۱۰	۲۷	۴۲/۹

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1394.13.1.11.6]

جدول ۲. توزیع فراوانی پاسخ‌های صحیح انتخاب شده توسط پرستاران در رابطه با سؤالات دانشی اختلالات روان‌پزشکی قبل، بعد و سه ماه پس از برگزاری دوره آموزشی

سؤالات دانشی	پاسخ صحیح قبل از آموزش فراوانی (درصد)	پاسخ صحیح بلافاصله بعد از آموزش فراوانی (درصد)	پاسخ صحیح سه ماه بعد از آموزش فراوانی (درصد)
۱- آشنایی با اوتیسم	۲۶(۴۱/۳)	۵۴(۸۵/۷)	۴۱(۶۵/۱)
۲- شناخت اختلال یادگیری	۵۷(۹۰/۵)	۶۰(۹۵/۲)	۵۷(۹۰/۵)
۳- آشنایی با اسکیزوفرنیا در کودکی	۳۷(۵۸/۷)	۵۲(۸۲/۵)	۴۳(۶۸/۳)
۴- آشنایی با رفتارهای ضد اجتماعی	۶۱(۹۶/۸)	۶۲(۹۸/۴)	۶۲(۹۸/۴)
۵- شناخت علایم اختلالات شخصیت	۱۹(۳۰/۲)	۲۴(۳۸/۱)	۳۱(۴۹/۲)
۶- شناخت اهمیت پرستاری در انواع اختلال	۸(۱۲/۷)	۴۱(۶۵/۱)	۲۳(۳۶/۵)
۷- آشنایی با علل بیماری‌های روانی و جسمی	۵۴(۸۵/۷)	۵۷(۹۰/۵)	۶۱(۹۶/۸)
۸- شناخت درمان بیماران پرخاشگر و متهاجم	۶۰(۹۵/۲)	۶۲(۹۸/۴)	۶۳(۱۰۰)
۹- نحوه ارتباط با بیمار پرخاشگر	۴۷(۷۴/۶)	۶۰(۹۵/۲)	۶۰(۹۵/۲)
۱۰- مهارت‌های برخورد پرستار با بیمار پرخاشگر	۳۰(۴۷/۶)	۴۹(۷۷/۸)	۳۹(۶۱/۹)

جدول ۳. مقایسه میانگین نمرات دانش پرستاران در مورد اختلالات روان‌پزشکی مورد بحث در سه آزمون (قبل، بلافاصله و سه ماه بعد از آموزش)

زمان	mean±SD	P-Value*
قبل از آموزش	۶۳/۳±۱۱/۶	<۰/۰۰۱
بلافاصله بعد از آموزش	۸۲/۷±۱۲/۹	
قبل از آموزش	۶۳/۳±۱۱/۶	<۰/۰۰۱
سه ماه بعد از آموزش	۷۳/۳±۱۳/۳	
بلافاصله بعد از آموزش	۸۲/۷±۱۲/۹	۰/۲۲۹
سه ماه بعد از آموزش	۷۳/۳±۱۳/۳	

* آزمون بن فرونی (Bonferroni)

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1394.13.1.11.6]

جدول ۴. مقایسه میانگین نمرات نگرش پرستاران در مورد اختلالات روانپزشکی در سه آزمون (قبل، بلافاصله و سه ماه بعد از آموزش)

زمان	mean±SD	P-Value*
قبل از آموزش	۶۰/۱±۸/۱	۰/۴۳۴
بلافاصله بعد از آموزش	۶۳/۱±۱۰/۷	
قبل از آموزش	۶۰/۱±۸/۱	<۰/۰۰۱
سه ماه بعد از آموزش	۶۴/۹±۱۱/۶	
بلافاصله بعد از آموزش	۶۳/۱±۱۰/۷	۰/۰۹۱
سه ماه بعد از آموزش	۶۴/۹±۱۱/۶	

* آزمون بن فرونی (Bonferroni)

جدول ۵. میانگین درصد نمره دانش و نگرش پرستاران در مورد اختلالات روان‌پزشکی قبل و بلافاصله و سه ماه بعد از مداخله

زمان / متغیر	قبل از آزمون mean±SD	بلافاصله بعد از آزمون mean±SD	سه ماه بعد از آزمون mean±SD	P-Value*
دانش	۶۳/۳±۱۱/۶	۸۲/۷±۱۲/۹	۷۳/۳±۱۳/۳	<۰/۰۰۱
نگرش	۶۰/۱±۸/۱	۶۳/۱±۱۰/۷	۶۴/۹±۱۱/۶	۰/۰۰۱

* آزمون اندازه‌های مکرر (Repeated Measure test) با کنترل سابقه خدمت و سن و جنسیت

جدول ۶. محتوای آموزشی کارگاه اختلالات روان‌پزشکی

عنوان	محتوا	زمان
اختلالات روان‌پزشکی کودکان و نوجوانان	نشانه‌ها و درمان اختلال یادگیری. اوتیسم. بیش‌فعالی. تیک. شب ادراری	۴ ساعت
اورژانس‌های روان‌پزشکی	مدیریت و وظایف پرستاری در موارد خودکشی. پرخاشگری. عوارض حاد دارویی. سایکوز حاد. مانیای حاد	۴ ساعت
اختلالات شخصیت	آشنایی با اختلالات شخصیت به‌ویژه شخصیت‌های مرزی. ضداجتمایی. وسواسی. هیستریونیک. پارانویید	۴ ساعت

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف مداخله آموزشی برای ارتقای سطح دانش و نگرش پرستاران بخش‌های روان‌پزشکی در خصوص اختلالات روان‌پزشکی انجام شد. نتایج حاصله از پژوهش فوق مؤید تأثیر کارگاه آموزشی اختلالات روان‌پزشکی بر ارتقای میانگین سطح دانش پرستاران شاغل در بخش‌های روان‌پزشکی بلافاصله و سه ماه پس از آموزش می‌باشد، که با نتایج مطالعه پاسیار و همکاران مبنی بر تأثیر جلسات آموزش بر ارتقای میزان دانش پرستاران در بخش‌های اورژانس بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی شیراز همخوانی دارد (۱۷) و این خود مؤید تأثیر به سزای آموزش در افزایش آگاهی و دانش کادر درمانی داشته و متعاقباً در ارتقای سلامت بیمار و بهبود کیفی خدمات و رضایتمندی شغلی پرستار مؤثر خواهد بود. هم‌چنین این روش تأثیر به سزایی در

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1394.13.1.11.6]

پایداری اطلاعات تا سه ماه بعد از مداخله را نشان می‌دهد. Huang و همکاران به منظور ارزیابی تأثیر برنامه‌های آموزشی در پرستاران بیمارستان مطالعه‌ای نیمه‌تجربی را در چین انجام دادند و نتایج نشان‌دهنده ارتقای دانش، عملکرد و رفتار پرستاران پس از آموزش بود (۱۸) که مطالعات فوق با نتایج این پژوهش هم‌راستا است.

در مطالعه‌ای که به منظور کمک به پرستاران بخش مراقبت از بیماران سرطانی برای تشخیص و برخورد با افسردگی در بیماران طراحی گردیده بود یک کارگاه آموزشی مهارت‌های ارتباطی برای پرستاران ترتیب داده شد. نتایج مطالعه نشان داد که پرستاران در برخورد با افسردگی بیماران، در مقایسه با قبل از کارگاه از استراتژی‌های بیشتری استفاده کرده و کارایی خود را بیشتر ارزیابی نمودند (۱۹).

به‌نظر می‌رسد آموزش‌های ضمن خدمت فعلی نتوانسته است به اندازه کافی و لازم آگاهی و نگرش را در پرستاران افزایش دهد و دلایل این امر احتمالا" ناشی از هدفمند نبودن آموزش‌ها، عدم انجام نیازسنجی و نحوه برگزاری آموزش‌ها (عدم تشکیل کارگاه) می‌باشد. نتایج یک‌سری از پژوهش‌ها بیانگر آن است که اگر اجرای برنامه‌های آموزشی براساس نیاز و به‌صورت هدفمند و کارگاهی باشد، این‌گونه آموزش‌ها بر دانش، نگرش و مهارت پرستاران تأثیر چشمگیری خواهد داشت (۲۰).

از دیگر متغیرهای مورد بررسی، تعیین میزان نگرش پرستاران بود که نتایج مطالعه نشانگر آن است که مداخلات آموزشی در نگرش پرستاران نسبت به اختلالات روان‌پزشکی مؤثر بوده است. در مطالعه زارعی و همکاران مشخص گردید که میانگین میزان نگرش پرستاران نسبت به مهارت‌های ارتباطی قبل و بعد از برنامه آموزشی تفاوت معنی‌داری با هم داشتند (۲۱) که با این مطالعه هم‌راستا می‌باشد.

بررسی مطالعات مختلف بیانگر تأثیر برنامه‌های آموزشی بر دانش و نگرش و عملکرد و هم‌چنین ارتقای کیفیت مراقبت‌ها می‌باشد (۲۲، ۱۹). بنابراین از آن‌جا که آموزش کادر پرستاری با سرعتی چشمگیر و هماهنگ با سایر حرف پزشکی در جهت تخصصی شدن و افزایش توانمندی شاغلین به پیش می‌رود و آموزش‌های دوران تحصیل و اخذ مدرک تحصیلی، دیگر نمی‌تواند مجوزی برای ارایه خدمات در تمام عمر باشد. در واقع آموزش گروه‌های پزشکی در دانشگاه خاتمه نمی‌یابد بلکه باید در طول فعالیت حرفه‌ای ادامه یابد (۲۳). Potter و Perry معتقد هستند که برنامه جامع آموزشی که بر روی نیازهای یادگیری فرد تأکید دارد هزینه مراقبتی را کاهش می‌دهد، کیفیت مراقبت را بالا می‌برد و به فرد کمک می‌کند تا استقلال خود را به دست آورد (۲۴). Brady ، آگاهی دادن به پرستاران و آمادگی آن‌ها برای آموزش مداوم را ضروری می‌داند (۲۵) و در همین راستا، شناسایی نیازهای آموزشی و ارایه امکانات جهت این مهم، اولین گام جهت رفع نواقص و ارتقای کیفیت آموزشی است. لذا، نقش آموزش مداوم به عنوان یک نیاز اساسی برای تطابق پرستاران با تغییرات روزافزون و سریع علمی ضروری است و تعیین اولویت‌های آموزشی براساس نیازسنجی به‌عنوان اساسی‌ترین گام در برنامه‌ریزی آموزشی باید در نظر گرفته شود (۲۷-۲۶). بنابراین شاغلان در عرصه خدمات بهداشتی – درمانی باید در طول دوران خدمت خود، مرتباً با پیشرفت‌های جدید در تماس بوده و علم و دانش خود را به روز کنند.

با توجه به نقش و اهمیت عوامل حرفه‌ای از جمله انتظارات بیماران از پرستاران، تمایل به افزایش دانش حرفه‌ای ، در مشارکت پرستاران در برنامه‌های آموزش مداوم، مدیران پرستاران و دست‌اندرکاران برنامه‌های آموزش مداوم، می‌بایست براساس نیازهای حرفه‌ای پرستاران، شرایط شرکت آنان را به منظور ارتقای حرفه‌ای مهیا نمایند.

محدودیت‌ها

محققین در اجرای این مطالعه با مشکلات و محدودیت‌هایی مواجه بودند که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به محدود بودن برگزاری جلسات در دو بیمارستان اشاره نمود و هم‌چنین تعداد زیاد شرکت‌کنندگان در هر برنامه، امکان مشارکت و تعامل فعال شرکت‌کنندگان را محدود ساخت.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-05]
[DOR: 20.1001.1.17352029.1394.13.1.11.6]

References

1. Phillips JL, Piza M, Ingham J. Continuing professional development programmers for rural nurses involved in palliative care delivery: An integrative review. Nurse Education Today 2012; 32(4): 385–92.
2. Griscti O, Jacono J. Effectiveness of continuing education programmers in nursing: literature review. Journal of Advanced Nursing 2006; 55(4): 449–56.
3. Gillis DA. Nursing management: a system approach. 3rd ed. Philadelphia: WB Saunders Company 1998.
4. Patelarou E, Vardavas CI, Ntzilepi P, Sourtzi P. Nursing education and practice in a changing environment: The case of Greece. Nurse Education Today 2009; 29(8): 840–4.
5. Ibrahim SA, Mahran SM. Attributes of Nursing Staff Development in Port Said Hospitals. Journal for nurses in staff development 2010; 26(1): 6–13.
6. Hayajneh F. Attitudes of Professional Jordanian Nurses Toward Continuing Education. J Contin Educ Nurs 2009; 40(1): 43-8.
7. Borimnejad L. Nikbakht Nasrabadi AR. Mohammadi H. The effect of Cardiopulmonary Resuscitation Workshop on Nurses' Sustained Learning. Iranian Journal of Medical Education 2008; 7(2): 209-215. [In Persian].
8. Baghcheghi N, Koohestani HR. The Effect of Education through Workshop on Nursing Students' Rapid and Sustained Learning regarding Infused Drug Calculating Skills. Strides in Development of Medical Education 2010 (Issue 1): 75-78. [In Persian].
9. Mamishi N. Behroozishad F. Mohagheghi MA. Eftekhar Z. Shahabi Z. The study of nurses' knowledge and attitudes regarding cancer pain management. Hayat 2006; 12(2): 23-32. [In Persian].
10. Mohammadi GH. Ebrahimian A. Mahmoudi H. Evaluating the knowledge of intensive care unit nursing staffs. Iranian Journal of Critical Nursing 2009; 2(1): 31-35. [In Persian].
11. Philips JM. Strategies for active learning in online continuing education. J Contin Educ Nurs 2005; 36(2): 77-83.
12. Sullivan EJ, Decker P, Effective Leadership and management in nursing. 6th ed. New Jersey; Pearson Prentice Hall: 2005.
13. Teymoorzadeh E, Rashidian A, Arab M, Akbari Sari A, Ghasemi M. Ezposure to psychological violence among the nursing staff in a large teaching hospital in Tehran. Public Health and Scientific Journal of School of Institute of Public Health Research 2009; 7(2): 41-49. [In Persian].
14. Ghalje M, Chaljae F, Mazlum A. Association between clinical competency and patient's satisfaction from nursing care. Journal of Nursing & Midwifery, Shahid Beheshti University of Medical Sciences and Health Services 2009; 18(63): 12-19. [In Persian].
15. Fanian N, Mehrabi T. The psychiatric team's experience with team working in the psychiatric wards. Journal of Research in Behavioural Sciences 2008; 6(2): 129-136. [In Persian].
16. Aminoroaia M, Attari A, Maracy MR, Hadipour K, Omranifard V. Assessment of educational needs of nurses working in psychiatric wards of hospitals in Isfahan, Iran. Journa of Researh in Behavioural Sciences 2013; 10(2): 133-43. [In Persian].
17. Pasyar N, Gholamzadeh S, Effect of education on nurses' knowledge and performance regarding AIDS in emergency departments of hospitals affiliated to Shiraz University of Medical sciences (SUMS). Iranian Journal of Nursing Research 2009; 4(15). [In Persian].
18. Huang J, Jiang D, Wang X, Liu Y, Fennie K, Burgess J, Williams AB. Changing knowledge, behavior, and practice related to universal precautions among hospital nurses in China. Contin Educ Nurs 2002; 33(5): 217-24.
19. Brown RF, Bylund CL, Kline N, De La Cruz A, Solan J, Kelvin J, Gueguen J, Eddington J, Kissane D, Passik S. Identifying and Responding to Depression in Adult Cancer Patients: Evaluating the Efficacy of a Pilot Communication Skills Training Program for Oncology Nurses. Cancer Nursing 2009; 32(3): 1-7.
20. Dadgari A, Kasaeian A, Dadvar L, Kalatejari M, Rezaee M, Mirzaee M. Effects of Education on Nurses' Knowledge and Skill in Drug Dosage Calculation. Knowledge & Health 2012; 7(1): 20-26. [In Persian].
21. Zarei S, Taghdisi MH, Solhi M, Tehrani H, Shojayizade D. The Effect of Educational Intervention Based on BASNEF Model to Improve Interpersonal Communication Skills of Nurses. Journal of Medical Sciences Alborz 2013; (1): 173-8.[In Persian].
22. MehdiPur Raberi A, Jamshidi N, Soltani Nejad A, Sabzevari S. Effects of Nurse Education on both patients' satisfaction of teaching patients, and Nurses' Knowledge, Attitude and Performance in Intensive Care Unit of Teaching Hospitals. Iranian Journal of Health & Health & Care 2011; (1): 30-37. [In Persian].
23. Fitzpatrick JJ. Who should teach advanced practice nursing? Nursing Education perspectives 2002; 23(6): 277.

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1394.13.1.11.6]

24. Potter PA, Perry AG. Basic nursing Potter Perry. 7th ed. Elsevier Mosby 2009; 112-120
25. Brady D, Hyde A. Certificate-trained staff nurses' perceptions of the changes in nursing education in Ireland from certificate to diploma level. J Contin Educ Nurs 2002; 33 (5): 231-7
26. Simpson AE, Emmerson WB, Frost A, Powell JL. "GP Psych Opinion": Evaluation of a psychiatric consultation service. Med J Aust 2005; 183(2): 87-90.
27. Aminoroaia M, Yarmohammadian MH, Ehsanpoor S, Hasanzadeh A, Bahrami S. Instructional need assessment in managers of Esfahan University of Medical Sciences. Journal of Health Administration 2005; 8(20): 61-7. [In Persian].

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1394.13.1.11.6]

Efficacy of a need assessment based workshop of psychiatric disorders on knowledge and attitudes of nursing staffs

Gholam Reza Kheirabadi [1], Abbas Attari [2], Mahin Aminoroaia [3], Mohammd Reza Maracy [4]

Original Article

Abstract

Aim and Background: Continuous education of health provider staffs is over mentioned. This study designed to evaluate the efficacy of a need assessment based educational workshop for a group of nurses in psychiatric wards of educational hospitals in Isfahan regarding to psychiatric disorders.

Methods and Materials: This is an interventional study and our samples included all nurses were working in psychiatric wards of Noor & Farabi hospitals in Isfahan. The educational intervention performed in a workshop format including lecture presenting, group work and discussion in both hospitals. Knowledge & attitudes of samples evaluated before, immediate and one month after the workshop using a researcher designed questionnaire. Collected data analysed with Bonferroni, Repeated measure & ANOVA tests using SPSS-19.

Findings: The mean score of the knowledge's of the samples raised from the base of 63.3± 11.6 to 82.7±12.9 & 73.3± 13.3 immediate and one month after the workshop respectively ($p \leq 0.001$). The mean score of attitude raised meaningfully from the 60.1±8.1 of the base to 63.1±10.7 after intervention and 64.9±11.6 one month later.

Conclusions: Educational workshop regarding the psychiatric disorders can cause positive effect on knowledge and attitude of nursing staffs to these disorders and may promote the practice with the psychiatric patients.

Keywords: Educational workshop, nurses, psychiatric disorders

Citation: Kheirabadi Gh R, Attari A, Aminoroaia M, Maracy M R. **Efficacy of a need assessment based workshop of psychiatric disorders on knowledge and attitudes of nursing staffs**. J Res Behave Sci 2015; 13(1): 114-123

Received: 10.04.2014 Accepted: 03.04.2015

1. Associate Professor, Behavioral Sciences Research Center. Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
2. Professor, Behavioral Sciences Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
3. MS, Behavioral Sciences Research Center, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran (Corresponding Author) Email: aminoroaia@nm.mui.ac.ir
4. Professor, Behavioral Sciences Research Center, Department of Epidemiology and Biostatistics, School of Health, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

[Downloaded from rbs.mui.ac.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.17352029.1394.13.1.11.6]